Стар. 2 „ГУТАРКІ ДАНІЛЫ СА СЦЯПАНАМ"

„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 43 (87) БЕЛАСТОК, 27 КАСТРЫЧНІКА 1957 г. ГОД II

Справа нацыянальных меншасцяў у Польшчы ў цэнтры ўвагі партыі

У «Ніве» з 8 верасня г. г. быў зменшчаны артыкул, які азнаёміў з прапанозамі Камісіі па справах нацыянальных меншасцяў пры ЦК ПЗПР адносна далейшага развіцця асветы і культурна-асветнай працы сярод нацыянальных меншасцяў у Польшчы. У сённяшнім нумары газеты абмяркуем некаторыя новыя прапановы Камісіі.

Камісія, у прыватнасці, звяртае ўвагу на слабое кіраўніцтва з боку Міністэрства культуры і мастацтва а таксама на недастатковае зацікаўленне з боку ваяводскіх і павятовых радаў развіццём культурнага жыцця нацыянальных меншасцяў. Міністэрства асветы не вядзе барацьбы з непісьменнасцю і не клапоціцца аб павышэнні ўзроўню асветы сярод дарослых і пазашкольнай моладзі. Таксама грамадскія, культурныя і спартыўныя арганізацыі не праяўляюць асаблівага зацікаўлення жыццём нацыянальных меншасцяў.

Усё гэта наглядна сведчыць аб недаацэньванні нацыянальнага пытання ў Польшчы.

Грамадскія арганізацыі часта не ідуць насустрач пажаданням нацыянальных меншасцяў і не арыентуюцца ў дзейнасці іх грамадска-культурных таварыстваў.

З другога боку бывае і так, што таварыствы нацыянальных меншасцяў не супрацоўнічаюць з грамадска-культурнымі арганізацыямі і астаюцца адзінокімі. Прапановы Камісіі ідуць у тым напрамку, каб таварыствы разгортваючы сваю дзейнасць, выкарыстоўвалі помач усіх грамадскіх і культурных арганізацыяў і ўстаноў.

У сувязі з гэтым Міністэрства культуры і мастацтва абмяркуе рад мерапрыемстваў, якія павінны дапамагчы ў дзейнасці нацыянальных таварыстваў у Польшчы і ў іх сужыцці з іншымі арганізацыямі.

Улічваючы тое, што культурна - асветная праца сярод нацыянальных меншасцяў мае складаны характар, прапануецца стварэнне спецыяльнай камісіі, якая займалася-б каардынацыяй гэтай працы. Міністэрства культуры і мастацтва супольна з грамадска-культурнымі таварыствамі абмяркуе справу ўвядзення ў склад ваяводскіх і павятовых аддзелаў культуры прадстаўнікоў нацыянальных меншасцяў, або наогул людзей, якія добра арыентуюцца ў спецыфіцы іх жыцця. Паўстае неабходнасць апрацавання перспектыўнага плана абучэння новых кадраў у музычных, мастацкіх і тэатральных школах а таксама на кафедрах філалогіі. Крыніцай гэтых кадраў з'яўляліся-б нацыянальныя сярэднія школы.

Дзве найбольшыя нацыянальнаменшасныя групы ў Польшчы — беларуская і украінская — выступілі нядаўна з прапановай адкрыцця сваіх нацыянальных тэатраў. Камісія пры ЦК ПЗПР пазітыўна ставіцца да іх прапановы. Міністэрства культуры і мастацтва абмяркуе гэтае пытанне.

Таварыства па распаўсюджванню навуковых ведаў (ТВП) павінна арганізаваць цыклі лекцыяў, прысвечаных нацыянальнаму пытанню ў Польшчы — так у польскім асяроддзі, як і ў асяроддзі нацыянальных меншасцяў. Трэба неабходна чытаць даклады на гістарычныя, літара-

(Працяг на стар. 2)

Падрыхтоўка да святкавання 40 гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі

Нядаўна ў Бельску-Падляскім паклікана падрыхтоўвачны камітэт да абходу свята.

У склад камітэта ўвайшлі былыя ўдзельнікі Кастрычніцкай рэволюцыі, партыйныя і грамадскія дзеячы. Старшынёй камітэта выбрана тав. Сыпнеўскага.

Камітэт на першым сваім пасяджэнні вырашыў што перад 7 лістапада адбудуцца спатканні з удзельнікамі Кастрычніцкай рэволюцыі ў такіх мясцовасцях, як: Бранск, Орля, Тапчэва, Рудка, Боцькі, Рыбалы, Плюсічы, Райск.

Апрача таго пярвічныя партыйныя арганізацыі сарганізуюць у сваіх асяроддзях сходы на тэму Кастрычніцкай рэволюцыі.

У кіно «Зніч» у Бельску - Падляскім будуць дэманстравацца фільмы тэматычна звязаны з Рэволюцыяй. Радыёвузел наладзіць перадачы аб барацьбе сялян і рабочых у гады Рэволюцыі, якая вялася на тэрыторыі Беласточчыны.

4 лістапада ў Бельску ў 10.00 гадзін у зале кіно «Зніч» адбудзецца акадэмія прысвечаная 40-вой гадавіне Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі.

Мастацкую частку запоўніць сваёй праграмай калектыў мастацкай самадзейнасці пры Аддзеле Беларускага грамадска-культурнага таварыства

Г. ЯКУБОВІЧ
Бельск

Семятыцкі Аддзел падрыхтоўваецца да склікання II-га Павятовага з'езду БГ-КТ

На другім Пленуме Галоўнага Праўлення БГ-КТ, якое адбылося 29 верасня 1957 года, была прынята пастанова аб скліканні II-га з'езду БГ-КТ у месяцы лютым 1958 г.

Перад агульным з'ездам БГ-КТ у Беластоку, трэба склікаць павятовыя з'езды якія ў першую чаргу займуцца выбарамі дэлегатаў на агульны з'езд БГ-КТ у Беластоку.

Семятыцкі Аддзел Праўлення БГ-КТ склікаў 8 кастрычніка пасяджэнне Аддзела, на якім былі абмеркаваныя справы арганізацыйнай падрыхтоўкі да склікання II-га з'езду. На пасяджэніі прынята пастанова забавязваючая членаў Праўлення да правядзення выбарчых сходаў у кожнай вёсцы, дзе пражывае беларускае насельніцтва.

Згодна з пастановай будзе выбірацца адзін дэлегат на сотню жыхароў. Так, што на павятовы з'езд трэба нам выбраць 200 дэлегатаў.

С. КРЭЙЗА

Радыёперадача на беларускай мове ў Гарадку

У мінулую нядзелю, вечарам па радыёвузлу — Гарадок пад Беластокам, адбылася чарговая радыёперадача Беларускага таварыства, якую слухалі жыхары каля дваццаці акалічных вёсак. У ёй расказана аб дзейнасці Таварыства і перспектывах на будучыню. Падчас перапынкаў выступалі самадзейныя артысты мясцовай Беларускай эстрады. На заканчэнне перадачы пададзена кароткі агляд апошняга нумара «Нівы». Рэкламавана таксама беларускія выданні ў Польшчы — у прыватнасці, новы «Беларускі Каляндар» на 1958 год.

Беларуская радыёперадача карысталася вялікім зацікаўленнем сярод мясцовага беларускага насельніцтва. Многія прапанавалі, каб сарганізаваць сталыя радыёперадачы на роднай мове.

Таму Галоўнае Праўленне Беларускага таварыства павінна дабіцца таго, каб пры радыёвузлах, дзе пераважае беларускае насельніцтва, стварыць Грамадскія Камітэты Таварыства па радыёвяшчанню. Такім чынам, было-б зусім рэальным сарганізаванне сталых радыёперадач на роднай мове.

Невялікі, шчыльны пакойчык з падвойнымі дзвярыма. На франтоне этыкет — «Студыя 1». Над дзвярыма гарыць светлавы напіс: «Ціха» гэта значыць, што ў студыі ідзе радыёперадача.

Перад мікрафонам артысты рэспубліканскага тэатра юнага гледача Э. Айчыннікава, К. Мізгайло, А. Рогэр, В. Козмер, А. Бяляеў і Е. Каралёва.

ГАВОРЫЦЬ МІНСК

Перад мікрафонам выступае памочнік брыгадзіра трактарнай брыгады Мілаславіцкай МТС, Магілёўскай вобласці, Р. Лычкаты.

Каб паслухаць перадачы Беларускага радыё, трэба наставіць свой радыёпрыёмнік на доўгія хвалі — 1068 м.

Каля 6 гадз. 10 мін. (паводле нашага часу) Беларускае радыё — Мінск пачынае свае перадачы цымбальным сігналам. Праз некалькі хвілін паплыве велічная музыка Дзяржаўнага Гімна Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Пасля пачуецца апошнія паведамленні і праграму радыёперадач на першую частку дня.

— Ужо 32 гады існуе Беларускае радыё. З 15 лістапада 1925 года ў сталіцы Беларусі — Мінску пачала працаваць шырокавяшчальная радыёстанцыя.

— Тады было нас ўсяго 10 чалавек. Беларускае радыёвяшчанне ставіла свае першыя крокі, — успамінае дырэктар Пяркоўскі.

У час Вялікай Айчыннай вайны беларускія радыёперадачы вяліся праз Маскоўскую радыёстанцыю. Яшчэ адбываліся заўзятыя баі за Мінск, а ў Гомелі ўжо працавала беларуская радыёстанцыя.

Цяпер калектыў Беларускага радыё налічвае каля двухсот чалавек. Праз Мінскую радыёстанцыю вядуць свае лакальныя радыёперадачы ўсе абласныя гарады Беларускай Рэспублікі — на даўжыні 750 м.

27 чэрвеня 1957 года выйшаў першы нумар «Гаворыць Мінск», дзе на цэлы тыдзень падаецца праграму радыёперадач і тэлевізійных перадач.

Адначасова з радыёстанцыямі, якія працуюць на хвалях 1068 і 750 метраў, Беларускае радыё вядзе свае перадачы таксама і на ўльтракароткіх хвалях (4.4 м і 4.2 м) Аднак на Беласточчыне вельмі слаба іх чуваць.

Тым, якія цікавяцца гісторыяй і дзейнасцю Беларускага радыё, рэкамендую прачытаць брашуру дырэктара Пяркоўскага, што будзе выдадзена ў Мінску ў сувязі з 40-ой гадавінай Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі.

С. ЯНОВІЧ

Удзельніца гуртка, піонерка Люда Варанкова перад мікрафонам у радыёстудыі.

Старэйшыя работнікі Беларускага радыё (працуюць больш 25 год). Злева направа — дыктар Л. Батвіннік, выпускаючая праграму Т. Ржэйская і начальнік апаратнай А. Голер.

Вечар прысвечаны Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі

Беларускае, украінскае і рускае культурныя Таварыствы у Варшаве арганізуюць 9 лістапада 1957 года супольны вечар прысвечаны Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі.

У праграме вечара прадбачаны даклад і багатая мастацкая частка, ў якой прымуць удзел беларускі, украінскі і рускі мастацкія калектывы.

Пасля вечара адбудзецца баль. Уступ толькі за запрашэннямі, якія можна атрымаць у беларускім, украінскім і рускім культурных Таварыствах у Варшаве.

(вш)

По старонках друку

Аб дагматызме і рэвізіянізме

На старонках польскага перыядычнага і штодзённага друку чытач часта сустракаецца з наступнымі тэрмінамі: «дагматызм», «дагматык», «рэвізіянізм», «рэвізіяніст».

Што гэта за тэрміны? Што яны абазначаюць? У гэтым артыкуле пастараемся наблізіць іх да нашага чытача, расшыфраваць іх значэнне.

Дапамогай будзе артыкул Адама Шаффа п. з. «Справы ідэалогіі і палітыкі», надрукаваны ў культурна-грамадскім штотыднёвіку «Przegląd Kulturalny» з 17 кастрычніка бягучага года.

Паводле ўяўлення Шаффа ў мінулым перыядзе ў марксізме ўсемагутна панаваў дагматызм, які тармазіў яго свабоднае і творчае развіццё. Заўзятыя дагматыкі рашуча адкідалі магчымасць самастойнага чалавечага мыслення і рабалепствавалі перад абсалютнымі аўтарытэтамі. Яны былі супраць якой-небудзь дыскусіі адносна тых, ці іншых тэарэтычных тэзісаў марксізма. Іх магчымасці абмяжоўваліся толькі цытаваннем вядомых выказванняў класікаў марксізма і выкрыкваннем: «Прэч з дагматызмам», «Няхай жыве творчы марксізм!»

Зразумела, што такі падыход да марксізма быў надзвычай школдны з'явай. Шафф сцвярджае, што няма такога тэарэтычнага тэзіса ў марксізме, аб якім не можна было-б дыскутаваць у выпадку, калі супраць гэтага тэзіса ёсць нейкія аргументы.

Творчы падыход да марксізма заключаецца ў добрасумленным абмяркоўванні яго тэзісаў у святле фактаў. І калі прыйдзе неабходнасць дадзены тэзіс можна змяніць або цалкам адкінуць. І толькі той, хто гэтага не разумее — з'яўляецца дагматыкам.

Самым магутным аўтарытэтам для нас павінны быць навуковыя факты. Толькі пры помачы навуковых крытэрыяў можна шукаць праўды. А гэта цалкам ясным з'яўляецца для праўдзівага прадстаўніка творчага марксізма.

Цяпер некалькі слоў аб «рэвізіянізме». Гэтае паняцце ўзнікла ў канцы XIX ст. і мела акрэсленае сваё значэнне. У канцы дваццатых гадоў «рэвізіянізм» набыў зусім іншае значэнне. Ён знайшоў дастасаванне ў часе нарастання культу адзінкі ў СССР. Для таго, хто адрозніваўся ў сваіх поглядах ад поглядаў Сталіна прычаплялася кляймо рэвізіяніста.

Сёння абаронцы дагматызму называюць рэвізіяністамі ўсіх тых, якія асмельваюцца самастойна думаць і супастаўляць класічныя тэзісы марксізма з рэчаіснасцю, з новымі фактамі, з новымі дасягненнямі навукі. Ці ў такім святле будзе рэвізіяністам той, хто адкіне марксісцкі тэзіс адносна сучаснага капіталізма, дзе ў выпадку перадавых капіталістычных краін закон паўперызацыі не дзейнічае? Паводле Шаффа знойдуцца людзі, якія з пенай на вуснах будуць кляйміць такія погляды як праяўленне рэвізіянізма. Аднак у дадзеным выпадку маецца на ўвазе творчае развіццё марксізма — сцвярджае аўтар артыкула «Справы ідэалогіі і палітыкі». Шафф даходзіць да вываду, што рэвізіянізм ў сапраўднасці абазначае змены ў марксісцкай тэорыі не згодныя з навуковымі фактамі і прапануе замяніць гэтае паняцце словам «ліквідатарства». Трэба памятаць аб тым, што некаторыя словы маюць сваю «эмацыянальную атмасферу» і дзеля гэтага могуць быць прычынай непаразуменняў адносна іх уласцівага значэння. У сувязі з гэтым тэрмін «ліквідатарства» дапамагае нам больш дакладна ўявіць, што пад словам «рэвізіянізм» крыецца толькі і выключна няправільны падыход да марксізма. Такім чынам змяншаем небяспеку пераўтварэння барацьбы супраць рэвізіянізма ў абарону дагматызму і імкнемся да таго, каб слова «рэвізіянізм» не было аргументам у руках тых, якія намагаюцца задушыць самастойную, творчую думку чалавека. Шафф пытае, ці такая замена паняццяў вырашыць усю складанасць гэтай праблемы. І сам адказвае, што такія мерапрыемствы не могуць нас задавальняць. Аднак трэба выкарыстаць усе магчымасці, якія вядуць нас да правільнага ўспрыймання сэнсу слова «рэвізіянізм».

М. К-а.

Падпісанне дагавору паміж Польшчай і Чэхаславакіяй

Паміж 14 і 18 кастрычніка ў Варшаве адбылося першае пасяджэнне Польска - чэхаславацкага камітэта эканамічнага супрацоўніцтва, які быў пакліканы да жыцця ў маі г. г.

Згодна з дагаворам паміж дзяржавамі Польшча атрымае 250 мільёнаў рублёў крэдыту на закупку чэхаславацкіх машын, прамысловага абсталявання і другіх вырабаў чэхаславацкай прадукцыі. Крэдыт будзе выплачаны пастаўкамі каменнага вугля.

Асенняя сесія Сейма

Як паведамляе Польскае агенцтва друку, неўзабаве Сейм распачне сваю асеннюю сесію. Першае пасяджэнне мае адбыцца 30 кастрычніка. Сейм абмяркуе, у прыватнасці, законапраект аб дадатковых крэдытах.

У парадак дня ставяцца таксама праекты актаў праўных, якія рэдагуюцца цяпер Сеймовай камісіяй. Гэтая камісія апрацоўвае матэрыялы для арганізацыі Вярхоўнай палаты кантролі.

— АСЦЯРОЖНА З АГНЁМ.

СПОРТ

ПОЛЬШЧА—СССР.

У мінулым тыдні адбыліся тры футбольныя сустрэчы паміж зборнымі камандамі Польшчы і СССР. Першыя зборныя сустрэліся ў Хажове. Перамаглі польскія футбалісты (2:1). Матч другіх зборных адбыўся ў Маскве, дзе пераможцамі вышлі савецкія футбалісты (5:2). Маладзёжныя каманды сустрэліся ў Лодзі. Выйграла каманда СССР (3:0).

БЕЛАРУСЬ—ВЕНГРЫЯ

Нядаўна ў Мінску адбыўся міжнародны шахматны матч паміж зборнымі камандамі Беларусі і Венгрыі. Матч пасля напружанай барацьбы закончыўся перамогай беларускіх шахматыстаў з лікам 10,5:9,5. Беларуская шахматная каманда дасягнула выдатнага поспеху, бо, як вядома, венгры лічацца аднымі з лепшых шахматыстаў у свеце.

ГУТАРКІ ДАНІЛЫ СА СЦЯПАНАМ

— Ну, Даніла, мусі той савецкі спутнік ужо згарэў. Учора йду я ад цябе, ажно на альшынку звязла валіцца. І такі бліскучы хвост за сабой цягне, што не іначай — думаю сабе, — а гэта і ёсць спадарожнік. Згарэў значыць — думаю сабе.

— А гуку не чуў?

— Які там гук, сам-жа ўвечар казаў, што згарыць не даляцеўшы да зямлі.

— Гэта было ўвечар і да таго ўчора, а сёння ранкам точка гаварыла, што спадарожнік упадзе на зямлю. І ў рэштках яго магчымеш брагу варыць. Цяпер, братка ты мой, навука мяняецца хутчэй, чым французскія міністры.

— Ой і наварыў-бы я ў гэтай скарлупіне «лявонiхі» і паслаў-бы Адэнаўэру, каб супакоіўся. А то кажуць, лезе як муха на рану.

— Адэнаўэр і без тваёй «лявоніхі» упоперак ходзіць, ап'янеў, братка ты мой, ад улады. Які-ж цвярозы палітык упіраўся-б, што няма Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, а ёсць толькі Германская Федэратыўная Рэспубліка. Маўляў той, я так хачу і так павінна быць. А калі Югаславія сказала, што так не павінна быць і выслала сваіх дыпламатаў да Дэмакратычнай рэспублікі, фанабэрысты канцлер так раззлаваўся, што парваў з югаслаўцамі дыпламатычныя кантакты. Вось табе і збліжэнне з Усходам. Шыла, братка ты мой, у мяшку не ўтоіцца, вылязе кончык.

— І я так думаю сабе, ды аднаго, Даніла, не магу зразумець, чаму тыя немцы давяраюць такой непаважнай персоне пасаду канцлера, ці-ж нічога іх вайна не навучыла? Ці мо' ката ў мяшку куплялі.

— Калісь людзі так гаварылі: «Уступі ліхому з дарогі, то сто дні адпусту». Вось мусі гэтак і з Адэнаўэрам. — Ліха перамелецца, дабро наступіць — думаюць відавочна немцы і выбіраюць яго на канцлера, тым больш, што перад выбарамі, Адэнаўэра хоць ты бяры і на хлеб шмаруй, так гладка патрапіць з'еднаць сабе выбаршчыкаў. Але ў апошніх выбарах і соцыял - дэмакраты шмат галасоў сабралі.

— А я так сабе думаю, што немцам нядрэнна паводзіцца, таму і яго выбіраюць. Пачытаўшы газеты, то там не жыццё, а рай.

— Але, Сцяпане, там лежачы с... і нагамі адпіхаюць.

— Чаго-ж злуеш, калі гэтак пішуць?

— Пішуць так тыя, якім, братка ты мой, у галаве, бы таму канцлеру, закружылася. Паедзе такі, убачыць на выстаўцы нейкую фінціклюшку і піша: — «Гэтага я яшчэ нідзе не спатыкаў». А сам першы раз выехаў заграніцу. Да таго дайшло, што калі такі «святовец» паехаў у Савецкі Саюз то «адкрываў», братка ты мой, што там бач неба занізкае. Аж партыя сказала: — Хопіць вам кланяцца перад Захадам, а то і спадарожніка не заўважыце, бы той Адэнаўэр Дэмакратычную Рэспубліку.

Магчыма, што спадарожнік многім адкрые вочы, куды трэба глядзець.

А наконт раю, то яго ніхто табе не дасць, калі сам не збудуеш. А будзе табе добра, калі будзе багатая дзяржава. Бо ведай, чужым багацтвам сыт не будзеш.

Справа нацыянальных меншасцяў у Польшчы ў цэнтры ўвагі партыі

(Працяг са стар. 1.)

турныя і іншыя тэмы. У сувязі з гэтым паўстае пытанне паклікання да жыцця Навуковай рады па справах нацыянальных меншасцяў, якая-б гуртавала вакол сябе нацыянальнаменшасную і прагрэсіўную польскую інтэлігенцыю.

Польскае радыё выказвае пажаданне актыўна ўключыцца ў асветна-культурнае жыццё нацыянальных меншасцяў. Перад яго мікрафонам маглі-б выступаць палітычныя і культурныя дзеячы. У праграме радыёперадач на мовах нацыянальных меншасцяў удзельнічалі-б гурткі мастацкай самадзейнасці, нацыянальныя хоры і г. д.

Сакратарыят Камісіі прапануе ўвесці ў праграму радыёперадач на мовах нацыянальных меншасцяў грамадска-палітычную тэматыку, якая-б адлюстроўвала розныя формы жыцця дадзенай меншасці. Польскае радыё і ваяводскія радыёстанцыі павінны падтрымліваць сувязь з грамадска - культурнымі таварыствамі.

Камісія, у прыватнасці, звяртае ўвагу на Польскі фільм, дзейнасць якога можа сыграць вялікую ролю ў справе азнаямлення польскага грамадства з жыццём нацыянальных меншасцяў. У гэтым выпадку свой уклад могуць таксама ўнесці польскія пісьменнікі, мастацкія творы якіх павінны адлюстроўваць гэтае жыццё. Варта, каб гэтае пытанне разгледзіў Саюз польскіх пісьменнікаў.

Камісія прапануе абмеркаваць пытанне арганізацыі дзяржаўнага выдавецтва замежнай літаратуры, якое ўлічвала-б патрэбы нацыянальных меншасцяў. Беларускае грамадска-культурнае таварыства, напрыклад, мае падрыхтаваны да друку матэрыял аб партызанскім руху ў Беластоцкім ваяводстве і зборнічак вершаў беларускіх паэтаў.

У мэтах супрацоўніцтва паміж нацыянальнымі таварыствамі ў Польшчы і паасобнымі грамадскімі арганізацыямі павінны паўстаць пры кожным галоўным, ваяводскім і павятовым праўленні спецыяльныя камісіі, якія-б кіравалі гэтым супрацоўніцтвам.

М. К-а.

Гутарым са старымі падпольшчыкамі

НАД СВІСЛАЧЧУ

Шмат гора перажыў у часы сваей маладосці сын рабочай сям'і Іван Рагацэвіч. Жылі яны ў прамысловым мястэчку Крынкі на праславутай пралетарскай Пагулянцы. Яго бацька, Максім, за ўдзел у рэвалюцыі ў 1905 годзе быў пакараны 3-гадовай ссылкай.

Вярнуўшыся са ссылкі пасля доўгіх пошукаў удалося яму ізноў паступіць на працу ў гарбарню. У 1921 годзе Максім Рагацэвіч разам з жонкай і дзецьмі перяязджае на сваю невялічкую спадчынную гаспадарку ў вёсцы Коматаўцы.

З Совецкае Расіі на Радзіму вярталіся «бежанцы». Спадзяваліся, што будуць спакойна працаваць і жыць. Гэтак прынамсі гарантавала канстытуцыя буржуазна-дэмакратычнай Рэчпаспалітай.

Але атрымлівалася зусім што іншае: жудасны нацыянальна - соцыяльны тэрор!

Каля 1924 года ў Коматаўцах (Беластоцкі павет) арганізавалася падпольная ячэйка Комуністычнай Партыі Заходняй Беларусі. Стварылі яе былыя чырвонаармейцы: Іван Каравайчык, Сцяпан Андрушэвіч, Іван Грышоўскі, Андрэй Пісанко, Міхась Чэшаль, Павал Севастыянюк і Кастусь Балашэўскі. Сакратаром партыйнай ячэйкі з'яўляўся Кастусь Баркоўскі.

У хаце ўдавы Тэклі Яраш моладзь часта наладжвала музыкі. *Фото — С. Я.*

Позняй восенню 1930 года ўтварылася комсамольская ячэйка, сакратаром якой стаў Іван Рагацэвіч.

У Коматаўцах пачала дзейнічаць другая падпольная арганізацыя, якая моцна дапамагала ў дзейнасці ячэйкі КПЗБ.

— У той час на моладзь паліцыя яшчэ не звяртала такой увагі — успамінае Іван Рагацэвіч. — А некаторых партыйных ужо мела «на воку»...

Часта (амаль штотыдзень) адбываліся падпольныя сходы ў полі, равах, у гумнах на таку; а зімой — у хатах. Праводзілі ў вёсцы зборы на МОПР. На І-га Мая ці і на гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі адбываліся ўрачыстыя сходы, арганізавана забавы, комсамольцы тады насілі на кляпах чырвоныя банцікі, спявалі рэволюцыйныя песні. Напярэдадні гэтых святаў на дрэвах ля дарог вывешвана чырвоныя сцягі, лозунгі, раскідвана па дарогах лістоўкі.

Набліжалася XVII гадавіна Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Вырашана наладзіць музыкі ў хаце Івана Дарашкевіча.

Забава ўдалася — прыйшло шмат моладзі. Дзесь так каля 11 гадзіны раптам пагашана лямпы. Усе ў здзіўленні замерлі на мейсцы. У напружанай цішы пачуліся заклікі: «На вуліцу!...» «Да калодзежа, на мітынг!». Некалькі чалавек рушыла да дзвярэй, за імі рушылі і іншыя.

Ля калодзежа, у цені, у таварыстве старэйшых, стаяў нейкі незнаёмы чалавек. Ад Дарашкевічаў шумнаналывала моладзь. Распачаўся мітынг. Незнаёмы ўзыйшоў на вышэйшае мейсца і пачаў гаварыць аб адвечнай крыўдзе, якую цярпіць беларускі народ ад паноў; заклікаў да барацьбы.

Мітынг адбыўся ўвечары, здавалася-б, што паліцыя ніколі не даведаецца аб ім... аднак...

Ужо назаўтра выклікана на камісарыят у Бераставіцы 5 чалавек, якіх падазравалі ва ўдзеле ў сарганізаванні мітынгу. Каталі толькі двух, «слабейшых»: Міхася Мікуця і Янку Грышоўскага, які нават і не належаў да комсамола. Усё-ж такі нічога ад іх не даведаліся.

Узялі на допыт аднаго пoff... на допыт аднаго поўразумнага. На запытанні паліцаяў: «Хто з арыштаваных быў на гэтым мітынгу» паказваў на паліцыянта Ставевіча. «Гранатовыя» злосна смяяліся і білі.

Па праўдзе кажучы ён і ўратаваў усіх ад няўхільнага турэмнага зняволення. Паліцыянты зусім страцілі арыентацыю — дурному не паверылі, а ад іншых нічога не даведаліся.

Справа была перададзена следчаму ў Крынках. Але хлопцы спрытна абдумалі «апраўданне» і на гэтым усё закончылася. Віноватых не знайшлі.

— А ведаеце, як мы збіралі на МОПР?, — успамінае Аляксей Севастыянюк. Арганізавалі паходы з «калядою», а на Вялікдзень хадзілі за «валачобным». Але сярод нас быў правакатар, які паведамляў паліцыю, хто хадзіў і колькі сабрана грошай і прадуктаў. Налятала паліцыя, праводзіла рэвізіі, і часта адбірала ў нас сабраныя грошы.

Апроч гэтага, комсамольцы займаліся стаwell... Апроч гэтага, комсамольцы наймаліся старажаваць вёску за што атрымлівалі збожжа як заплату. Апошнімі гадамі ў ліквідацыі КПП і КПЗБ цяжка ўжо было дзейнічаць: шырыліся правакацыі. Паарыштоўвана шэраг КПЗБ-оўцаў і комсамольцаў. Напрыклад, арыштаваны ў 1935 г. Кастусь Баркоўскі, быў засуджаны на 8 гадоў турмы; Мікола Стрышко — на 4 год; Алесь Андрушэвіч арыштаваны ў 1937 г. быў засуджаны на 4 гады турмы; Іван Рагацэвіч — на 2 гады турмы і г. д.

Толькі ў 1939 г. Чырвоная Армія дала ім свабоду.

С. ЯНОВІЧ

На здымку: калодзеж ля якога адбыўся мітынг. *Фото — С. Я.*

„Гаворыць радыёвузел Крынкі"...

Нядзельная раніца — 13 кастрычніка г. г. у доме Анісімовічаў пачыналася як звычай. Даходзіла 11 гадзін. З радыёкропкі чулася сонная мелодыя нейкай сімфоніі. Старэйшыя збіраліся ў царкву.

Раптам прывычнае для вуха «гранне точкі» сціхла.

У ёй нешта затрашчала, пачуўся характэрны трэск пераключальнікаў і з радыёкропкі паплылі беларускія словы: — «Увага, жыхары Крынак і акалічных вёсак! Сёння, у 13 гадзін 45 хвілін слухайце перадачу на беларускай мове аб Беларускім грамадска - культурным таварыстве ў Польшчы...».

Усе здзіўлена на сябе паглядзелі. Бацька прылажыў руку да вуха стараючыся не прапусціць ніводнага слова. З засяды... З навока выбег сын на хаду завязваючы гальштук.

— Вось гэта дык здорава, — прамовіў.

— Цікава будзе паслухаць, — сказаў бацька.

Былі гэта першыя беларускія словы, якія жыхары Крынак і акалічных вёсак упершыню пачулі з радыёкропак.

* * *

Радыёвузел Крынкі, у Сакольскім павеце, лічыцца адным з найбольшых на Беласточчыне. Яго радыёсетка ахоплівае 42 вёскі — амаль палову павета.

Як вядома, Беларускае таварыства існуе ўжо амаль два гады. Другі год выдаецца наша беларуская «Ніва». Аднак многія яшчэ і да гэтага часу не ведаюць аб яго мэтах, заданнях.

Таму першая беларуская радыёперадача выклікала вялікае зацікаўленне мясцовага насельніцтва.

У дзейнасці Беларускага грамадска - культурнага таварыства на ўмовах Беласточчыны неабходным з'яўляецца вельмі сур'ёзна аднесіцца да справы арганізацыі сістэматычных радыёперадач на беларускай мове праз мясцовыя радыёвузлы.

— Радыё, гэта няпісаная газета, — сказаў свайго часу вялікі Ленін.

Нам здаецца, што беларускія радыёперадачы на Беласточчыне — гэта «Ніва» № 2.

(віс)

ВІКТАР ШВЕД

Польскія пераклады беларускай мастацкай літаратуры

У жыцці кожнага народа надзвычай важную ролю маюць пераклады іншамоўнай літаратуры. Пераклады з мастацкай літаратуры знаёмяць нас з жыццём і духоўнай культурай іншых народаў.

Дзякуючы напрыклад вядомаму польскаму пісьменніку і дасканаламу перакладчыку Бою-Жэленскаму, цэлыя пакаленні польскіх чытачоў знаёмяцца з багатай класічнай французскай літаратурай, асабліва з творчасцю вялікіх французскіх пісьменнікаў — Стэндаля і Бальзака.

У галіне перадрукаў мастацкіх твораў славянскіх літаратур, асабліва ў міжваенны перыяд, наглядаем сур'ёзныя недахопы ў перакладах з беларускай мовы. У выніку таго, польскае грамадства мае недастатковае ўяўленне аб дасягненнях сучаснай беларускай мастацкай літаратуры.

У гэтым артыкуле пастараемся даць невялічкі агляд тых перакладаў з беларускай мастацкай літаратуры, якія паказаліся на полках кніжных магазінаў у Народнай Польшчы. Невялічкі таму, што дасягненні польскіх перакладчыкаў у гэтай галіне вельмі яшчэ скромныя.

За трынаццацігадовы перыяд у Народнай Польшчы перакладзена з беларускай мовы ўсяго толькі адзінаццаць кніжак.

Выглядае нейк гумарыстычна, калі скажам, што наш артыкул павінен выйсці пад іншым загалоўкам, а іменна: «Польскія пераклады беларускай мастацкай літаратуры з рускай мовы». Здаецца гэта мала лагічнае, аднак справа сапраўды так выглядае. З адзінаццаці перакладзеных на польскую мову кніжак, дзевяць перакладзена з рускай мовы, а толькі ў двух выпадках перакладчыкі звярнуліся да беларускага арыгінала. Зразумела, што такія пераклады не могуць быць дакладнымі, а калі так — тады яны таксама не могуць быць добрымі.

Нічога ў тым дзіўнага, калі напрыклад, польскія перакладчыкі з кітайскай літаратуры карыстаюцца перакладамі на рускую мову. На пальцах адной рукі здаецца можам палічыць людзей, якія ведаюць кітайскую мову. Аднак нашая беларуская мова — гэта-ж не кітайская, яна з'яўляецца адной з славянскіх моваў. Улічваючы ўжо тое, што нават на высокім мастацкім узроўні зроблены пераклад ніколі поўнасцю не заступіць арыгінала — тады што-ж гаварыць аб перакладзе перакалада.

Першыя пераклады з беларускай мастацкай літаратуры ў Народнай Польшчы выйшлі з друку ў 1951 годзе. Былі гэта: дзве аповесці з трылогіі Якуба Коласа «Дрыгва», у перакладзе з рускай мовы З. Рысінскай (выдавецтва К і В) і «У Палескай глушы» у перакладзе з рускай мовы С. Фурманіка, (выдавецтва К і В), аповесць А. Стаховіча «Пад мірным небам», у перакладзе з рускай мовы М. Домб, (выдавецтва МОН), аповесць П. Кавалёва «Андрэйка», у перакладзе з рускай мовы Н. Альшэўскай (выдавецтва К і В), М. Лынькова «Апавяданні», у перакладзе з рускай мовы І. Новак, (выдавецтва К і В.), і вершаваны твор М. Танка «Сказка пра музыку», са зборніка вершаў «Пад маштай». Трэба тут сказаць, што толькі ў апошнім выпадку перакладчыкі З. Федэцкі, Я. Меткоўскі і Т. Монгрыд звярнуліся да беларускага арыгінала.

У 1952 годзе не паявіўся ніводны пераклад з беларускай мовы.

У наступным, 1953 годзе, выйшлі ў свет тры кніжкі: апавяданні Я. Брыля: «У Забалоцці днее», у перакладзе з рускай мовы С. Фурманіка (выдавецтва РІВ), камедыя К. Крапівы «Пяюць жаваранкі», у перакладзе з беларускага арыгінала В. Камарніцкай і Ю. Літвінюка (выдавецтва «Чытэльнік») і Я. Шамякіна «Глыбокая плынь», у перакладзе з рускай мовы Я. Дзярноўскай, (выдавецтва МОН).

У 1954 годзе паказалася на кніжным рынку толькі другое выданне аповесці Я. Шамякіна «Глыбокая плынь».

Апошнімі перакладамі з беларускай літаратуры на польскую мову, выдадзенымі ў 1956 годзе з'яўляюцца: сатырычная камедыя К. Крапівы «Хто смяецца апошнім» у перакладзе з рускай мовы Ю. Юрандота (выдавецтва «Чытэльнік») і аповесць М. Лынькова «Векапомныя дні» у перакладзе з рускай мовы М. Трачэўскай, (выдавецтва МОН).

Вось і ўсё, што перакладзена з багатай беларускай мастацкай літаратуры на польскую мову да 1957 года. У 1957 годзе не выйшла з друку ніводная беларуская кніжка ў польскай мове. Нажаль не прадбачана таксама нічога з беларускай мастацкай літаратуры да перакалада на польскую мову ў выдавецкіх планах на 1958 год.

Шкада, што дагэтуль ніхто шырэй не пазнаёміў польскага чытача з багатай творчасцю вялікага, беларускага песняра Янкі Купалы.

У Саюзе Польскіх пісьменнікаў апрацоўваецца «Анталогія беларускай паэзіі», пад рэдакцыяй З. Федэцкага, у якой многа месца прадбачана творчасці Янкі Купалы.

Нікога не трэба пераконваць, як вельмі патрэбная ў Польшчы «Анталогія беларускай паэзіі» і як вялікую ролю яна адыграе ў культурным збліжэнні двух суседніх народаў.

Праца над «Анталогіяй» патрабуе шмат сіл з боку польскіх перакладчыкаў.

Думаем, што гэты пераклад выканае пастаўленую перад ім задачу — зблізіць братнюю славянскую паэзію да польскага чытача.

Маладыя інтэлігенты

Едучы з Варшавы ў Саколку прыйшлося мне ў Беластоку пачакаць некалькі гадзін на цягнік, дзеля чаго вырашыў прайсціся па горадзе, каб хутчэй прайшоў час.

Калі вярнуўся на станцыю — цягнік ужо стаяў гатовы да ад'езду. Вагоны былі перапоўнены пасажырамі. Гэтак прайшоўся я перонам і накіраваўся аж у апошні вагон. Адчыняю дзверы і з чамаданам уваходжу ў купэ — месцы заняты пасажырамі.

Павярнуўся я ў праходзе і незнарок, зачапіў чамаданам за парасон нейкай маладой (з выгляду) і інтэлігентнай паненкі: «Ой — то, лезе, нейкі пан». Словы гэтыя ўсхваляваллі мяне, не вытрываў: — выбачайце, крануў не знарок, а што да пана — то яшчэ й не абы які пан, а пан з паноў, так і ведайце». Паненка не адказала, толькі адвярнула галаву і надуўшы губы заглядзелася ў акно.

Аб праходзе ў наступнае купэ не было мовы, зрэшты й часу, але тут не агледзеўся калі і як звольнілася адно месца і я прысеў насупраць нейкага маладога прыстойнага хлопца і старэнькага, сівенькага чалавека. Малады, прыгожа адзеты хлапец, у добрым настроі, пасвістваў пад вухам старэчыне. Старэчына спачатку сядзеў ціха, але нарэшце не вытрымаў і — «выбачайце малады чалавек, але будзьце-ж вы чалавекам, захоўвайцеся па-людску» — міма ўсхвалявання спакойна звярнуў увагу хлапцу.

— А, што, вы ўважаеце, што я не чалавек? — нервова зварухнуўшыся хархнуў хлапец.

— Не, не чалавек, а быдла — адказаў, усхваляваны старэчына.

Хлопец абурыўся, са злосці на твары выступілі плямы і за хвіліну знік з купэ.

Ніхто не адазваўся ні слова. Поезд ехаў хутчэй.

Вось, гэта наша моладзь. Шчасце, што хоць пыхлівасць не забіла палучуцця сораму — падумаў я сабе.

П. ШАСТАПАЛАЎ

Страбля. Стары домік
Фота — Латоўскі.

Пад адрасам Павятовага аддзела асветы ў Беластоку

У Пачатковай школе ў Юшкавым Грудзе, Беластоцкі павет, за выключэннем некалькіх асоб вучацца беларускія дзеці.

Нажаль, настаўніка які меў-бы кваліфікацыі ў выкладанні беларускай мовы — няма.

Таму беларуская мова выкладаецца тут, можна сказаць выпадкова.

Урокі беларускай мовы праводзіць раз кіраўнік школы — Снарскі, раз настаўніца — Усцінovіч, а іншы раз настаўніца Бароўская.

З'ява такая вельмі не пажаданая ў школе і адмоўна адбіваецца на вучобе вучняў. З гэтага не задаволены бацькі. Яны хочуць каб сур'ёзна адносіцца да навучання іх дзяцей роднай мовы. А як вядома, зрэшты і Ваяводскі аддзел асветы гэта сцвярджае, кадры кваліфікаваных беларускіх настаўнікаў (выпускнікоў Беларускага Педагагічнага ліцэя ў Бельску) не заўсёды накіроўваюцца да працы па сваёй лініі і ў беларускае асяроддзе.

Звяртаем увагу Павятовага аддзела асветы ў Беластоку, што падобныя справы, як у Юшкавым Грудзе, менавіта яму падпарадкаваны і ён абавязаны пастарацца, каб усё-ж-такі Пачатковая школа ў Юшкавым Грудзе мела сталага настаўніка па беларускай мове. (вб)

Каб выпальваць цэглу не трэба вялікіх і каштоўных печ. Вось у такой печы Язэп Мінчук з вёскі Залукі (Беластоцкі павет) выпаліў ужо 15.000 штук цэглы.
Фота — А. О.

Чаму заможна жыве
Арсень Яканюк?

Арсень Яканюк многа зямлі не мае, бо толькі 3 га, аднак яго сям'я жыве даволі заможна.

Сям'я Арсеня Яканюка жыве лягчэй, культурней і замажней ад усіх сваіх аднавяскоўцаў у Курашаве (Гайнаўскі павет). Гаспадарыць ён так, як інжынер — землярооб.

Ён у адной асобе і садавод, і агароднік, і пчаляр, і рыбак, і жывёлагадовец.

Каля хаты Яканюка вялікі сад. Шмат яблынь, груш, сліў і некалькі чарэшняў. Сад дае не мала даходу сям'і Яканюка. У садзе сярод дрэў стаяць вуллі, якіх я налічыў больш дваццаці. Арсень Яканюк на зіму вуллі ўносіць у спецыяльную шопу.

— У шопе — кажа ён — пчолам цяпло і яны тады менш з'ядаюць мёду. А мёд, вядома, дары.

Ідучы далей па садзе бачым інспекты, у якіх Арсень вырошчвае расаду капусты і памідораў, а таксама гуркі і памідоры.

Раслінаводства і жывёлагадоўля — асноўныя крыніцы даходу ў Арсеня Яканюка. Ля хлявоў яго можна ўбачыць клеткі, а ў клетках трусы — больш 60 штук.

За гумнам у Яканюка ёсць дзве сажалкі. У адной гадуюцца карасі, а ў другой шчупакі.

Адным словам у Арсеня Яканюка ўсё ёсць. Усё, што ён гадуе дае яму многа даходу.

Як бачым Арсень Яканюк умее гаспадарыць.

Адкуль і ад каго ён навучыўся?

Яканюк чытае многа сельскагаспадарчых часопісаў, цікавіцца сельскагаспадарчымі кніжкамі. Кніжка — гэта яго дапаможнік у гаспадарцы.

Любіць ён таксама чытаць мастацкую літаратуру, між іншым, чытае шмат кніжак беларускіх. Многа вершаў Янкі Купалы і Якуба Коласа ён ведае на памяць.

З яго варта браць прыклад усім гаспадарам. М. Х.

Даволі бясправўя

Ужо трэці год настаўнікі Пачатковай школы ў Рыбалах (Бельскі павет) вядуць бяздомнае жыццё. Не было-б гэта так крыўдным, калі-б пры школе не было кватэр. Справа аднак прадстаўляецца іначай.

Кватэры школы займае настаўнік Палюховіч, які ўжо трэці год, як пакінуў працу ў Рыбалаўскай школе і перанёсся ў Пачатковую школу ў Кнаразах. Там атрымаў ён два пакоі з кухняй, у якіх жыве сам, а ў двух пакоях пры Рыбалаўскай школе трымае сваю жонку— усёроўна, як у нейкай «віллі».

Аддзел асветы ПРН у Бельску даваў яму ўжо некалькі тэрмінаў, каб выбраўся на сваю кватэру ў Кнаразах, але гэтыя тэрміны пакуль што засталіся толькі тэрмінамі, а настаўнікі з Рыбал і далей не могуць дабіцца сваіх праў.

Гэту справу, што праўда, накіравана ў Павятовы суд, але і там якась усё заціхла.

С. ЯНОВІЧ.

Добры прыклад

Нядаўна мы пісалі аб тым, што ў Нараўцы будзе пабудаваны помнік загінутым у барацьбе за народную ўладу. У сучасны момант ужо праводзіцца збіранне грошай. Усе служачыя ўстаноў ападаткаваліся па тры працэнты ад зарплаты.

Насельніцтва згадзілася дапамагчы звесці патрэбны на помнік матэрыял.

У школе не хапае атраманту

Яшчэ дагэтуль Пачатковая школа ў Рыбаках не забяспечана поўнасцю ў дрэва да апальвання.

У школе нехапае таксама атраманту. Дзеці не могуць купіць сшыткаў у крамах. Гэтыя матэрыялы, бацькі прымушаны неаднойчы купляць аж у Беластоку. (вб)

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

ДЭСАНТ „ДАЛЬНЫ"

(Партызанская хроніка 7)

Вернемся аднак да злоўленага немцамі Рыгора.

Скаванага і пабітага фашысты завезлі яго ў гестапа ў Бельск. Прыглядзеўшыся яго зброі і іншым рэчам, якія меў пры сабе, гестапаўцы зразумелі, што маюць дачыненне з дэсантнікамі. Іх выявы пацвердзіла ранняя сутычка з Валодзяй, Мішкай і Васькай, і знойдзенае ў кусце ялаўца абсталяванне. На допыце Рыгор не прызнаўся, што ён ёсць дэсантнікам. Гестапаўцы з цікаўнасцю прыглядаліся яму. Начальнік гестапа звязаўся са штабам па барацьбе з партызанамі ў Белавежы і папрасіў па тэлефона маёра Цвайля, які ўзначальваў гэты штаб, і далажыў яму аб удачы. Маёр Цвайль загадаў неадкладна даставіць арыштаванага з усім знойдзеным абсталяваннем у Белавежу.

Рыгору скавалі рукі, упіхнулі ў машыну разам з цэлым абсталяваннем парашутыстаў і ў суправаджэнні моцнай аховы адвезена ў Белавежу. Завялі ў замак і пасадзілі разам са стражнікамі ў невялікім пакоі.

Тым часам, маёр Цвайль з цікавасцю аглядаў усе прывезеныя рэчы — радыёстанцыю магнітныя міны, і перадусім, знойдзеныя бланкі «аўсвайсаў» і іншыя нямецкія дакументы. Адначасова з афіцэраў загадаў усё гэта дакладна пасправаваць, пафатаграфаваць і зрабіць адпаведны даклад у Берлін. Сам пайшоў у свой кабінет, дзе меўся адбыцца допыт Рыгора.

Праз момант, у прыёмную дзе пад стражай скаваны сядзеў Рыгор увайшоў ад'ютант маёра Цвайля і павёў яго з сабою. Кабінет гітлераўца быў раскошна абсталяваны. На сценах віселі рогі аленяў, прыгожыя карціны і вялікая дакладная карта Белавежскай пушчы і акаліц. Ля акна стаяў маганёвы пісьмовы стол, а насупроць яго некалькі ўглыбістых, абабітых скураю, фатэляў. Вялікая бібліятэка і крыштальны жырандоль дапаўнялі від пакоя. За цяжкімі фіранкамі відаць было акно забяспечанае драцяною сеткай.

Рыгору ўсё гэта кінулася ў вочы. За пісьмовым сталом падпёршыся кулаком пад бараду сядзеў маёр Цвайль і з цікавасцю прыглядаўся яму. Павалі ўстаў з фатэля, падышоў да Рыгора, загадаў ад'ютанту расквасаць яму рукі і пакінуць іх удвух. Калі ад'ютант знік за дзвярыма, Цвайль паказаў рукой на адзін з фатэляў, просячы Рыгора сесці. Рыгор стаяў у нерашучасці.

— Сядайце, калі ласка, — загаварыў чыста пa-рускі маёр Цвайль. Лічу вас не звычайным бандытам з лесу, але ўзятым у няволю палоннікам. Ганаровым палоннікам — дадаў. — Папярэджваю вас ад якога - небудзь рызыка — адсюль яшчэ ніхто не ўцёк.

Рыгор сеў у фатэль і напружыўшыся чакаў першых удараў ці хітрасцей фрыца. Цвайль сеў насупраць, пагледзеў на гадзіннік.

— Напэўна вам хочацца есці? — азваўся да Рыгора, які ніглядзячы на дакучлівы голад адмоўна пакруціў галавою. — Не бойцеся, не атрую вас. Буду есці разам з вамі.

Устаў, падышоў да пісьмовага стала і націснуў кнопку. Ціха прачыніліся дзверы і стаў перад імі «на смірна» ад'ютант. Маёр Цвайль даў яму загад і ад'ютант знік за дзвярыма.

— Чаго вы так хваліоецеся, што? — зноў з усмешкай азваўся да Рыгора. Не хвалюйцеся, у нашай разведачнай рабоце з гэтакай эвентуальнасцю заўжды трэба лічыцца. Пераканаецеся, што нічога кепскага з вамі не зробім.

Праз некалькі хвілін у пакой увайшло двух немцаў з багата застаўленым падносам, на якім апрача яды была бутэлька добрага віна і папяросы. Усё гэта папаставілі на невялікім століку пажэк Рыгорам і Цвайлям, і выйшлі.

— Калі ласка, — заахвочваў Цвайль, — байцеся? Ну, я пачынаю першым.

Наклаў сабе на талерку рознай яды, наліў у келіхі віна.

— Вып'ем? Рыгор выгаворваўся, што ніколі ў сваім жыцці не піў алкаголю. Цвайль адзін выпіў поўкеліха віна і рэшту паставіў.

— Што ўсё гэта значыць? — думаў Рыгор — гэта-ж не звычайная гасціннасць. Пастанавіў і далей быць пільным і не спускаць з немца вачэй.

Неўзабаве прыбрана пасуду, закурылі — і Цвайль пачаў размову. Перш дэталёва распытаў аб пасобных даных, потым перайшоў на ваенныя тэмы. Гаварыў і аб рускай літаратуры, якую нібы вельмі любіў. Нечакана папрасіў:

— А можа цяпер вы самі трохі раскажаце пра сябе — адкуль, пашто і як прыбылі ў гэтыя аколіцы, га?

Рыгор падбіраючы словы расказаў, што пахodзіць з Масквы, азнаёмлены з радыётэхнікай, пабываў крыху на фронце, ну, і пасля завербавалі яго ў дэсант.

Цвайль не перапыняў і ні рабіў ніякіх нататкак. Гэты пранырлівы ліс прыжмурыўшы хітрыя вочы пранга глядзеў на сваю ахвяру. Калі Рыгор скончыў расказваць, маёр запытаў як-бы мімаволі, з якога аэрадрома вылецелі, дзе прызямліўся дэсант,

З настаўніцкай нівы

Настаўнікі і агракультура

Грамадскасць высока ацэньвае і шануе ахвярную працу нашых настаўнікаў. І сапраўды за гэты кароткі пасляваенны перыяд зроблена імі вельмі многа. Недахопы ў працы школы ўжо надрабляюцца. Сустракаецца яшчэ розны ўзровень падрыхтоўкі і рознае выхаванне, але ў цэлым з вынікаў сваёй працы настаўнікі могуць быць гордымі.

Здаецца аднак, што настаўнікі працуючыя ў сялянскім асяроддзі прапусцілі вельмі важны яшчэ адзін адрэзак працы — узніманне ўзроўню аграрнай культуры насельніцтва.

Перагружаныя ў мінулым грамадскай дзейнасцю, якая ў сапраўднасці не прынесла ніякай карысці ні дзяржаве, ні насельніцтву, бо зводзілася да адміністрацыйнай дапамогі солтысу, або якой-небудзь арганізацыі, не хапала часу на шырэнне сельскагаспадарчай культуры. Штоправда ёсць пры павятовых радах нарадовых і ПОМ-ах значная колькасць кваліфікаваных працаўнікоў, але праца іх не прынесла пажаданых рэзультатаў. Яны бывалі вельмі часта на пасяджэннях членаў сельскагаспадарчых кааператураў, у найлепшым выпадку на іх полі, але неахвотна выступалі на агульных сходах сялян.

І таму большасць сялян не вельмі разбіраецца ў сучасных навуковых прынцыпах гаспадаравання. Яны моцна трымаюцца «дзедаўскай» выпрабавачай жыццём «агратэхнікі» і вельмі асцярожна ўводзяць усялякую навіну. А калі, напрыклад, на азатняку зародзіць збожжа — дык сыпле яго ўсюды не гледзячы на структуру глебы, пладаабмен і г. д.

Трэба нам настаўнікам узяцца за працу, каб разам ліквідаваць вялікую культурна-аграрную адсталасць вёскі. Справа гэта не лёгкая. Яна патрабуе многа працы і фінансавых сродкаў.

Мне, асабіста здаецца неабходным і рэальным у сучасны момант, рашэнне гэтай праблемы праз увядзенне асветы для ўзрослых і падрыхтоўку школьнай моладзі да працы на гаспадарцы.

Асвета ўзрослых ужо мае свае добрыя традыцыі, асабліва з 1947—1950 гадоў. Трэба яе толькі ўзнавіць, пашырыць і злучыць з працай новых сялянскіх гурткоў.

Не трэба чакаць масавага наплыву жыхароў да гэтых гурткоў, а пачаць працу. Цікавыя лекцыі, гутаркі і парады звабяць многа членаў.

Вялікую адказнасць за іх працу і ўсебаковую дапамогу павінны ўзяць на сябе аграномы і настаўнікі. Першыя маглі-б выконваць заданні інструктараў, другія — сталых настаўнікаў.

Падрыхтоўка школьнай моладзі да гаспадаравання магла-б, пакуль што, праводзіцца ў працэсе навучання. Дзеля гэтага да прадметаў, напрыклад шостага і сёмага класаў у вясковых школах трэба было-б увесці дадатковыя прадметы навучаючыя па пытанню сельскай гаспадаркі ў размеры 2—3-ох гадзін у тыдні.

Калі эканамічнае становішча нашай дзяржавы папраўіцца трэба пайсці далей і ўтварыць магчымасці вывучэння агракультуры на працягу восьмага года пачатковай школы.

Усе гэтыя прадпрыемствы пацягнуць дадатковыя фінансавыя выдаткі, якіх у нас нехапае. Таму здаецца ад зараз можна было-б увесці за кошт памяншэння колькасці гадзін навучання іншых прадметаў і даць па адной гадзіне ў тыдзень абучэнне элементаў агракультуры, напрыклад: да геаграфіі — элементы глебазнаўства, біялогіі — элементы апрацоўкі глебы і ветэрынарыі, да фізікі — сучасная сельскагаспадарчая тэхніка.

Вядома, што моладзь не аднесла-б з гэтага аж надта вялікай карысці, але можа зацікавілася-б новымі ведамі аб сваёй гаспадарцы і пры нагодзе пашырыла-б іх на курсах, пры дапамозе газет, радыя.

Трэба памятаць, што ў апошнія гады каля 80 прац. вясковай моладзі пасля заканчэння школ пачатковых застаецца працаваць на гаспадарцы. Атрымаўшы нядрэнную пачатковую адукацыю праяўляе поўную няграматнасць і непадрыхтоўку да будучай цяжкай і адказнай працы. Адсюль у яе нараджаецца ўпэўненасць, што «на раллі можа працаваць кожны дурань, пакуль мае сілу», чаго ніколі не пачуем у Галандыі, Бельгіі, Швецыі і ў іншых дзяржавах.

А чы мы, настаўнікі, маем аж так добрую падрыхтоўку, каб гэтаму супроцьпаставіцца? Здаецца, што не. А наша вёска хоча, каб настаўнік служыў ёй сваёй парадай, каб часамі выступіў на агульным сходзе і прыпомніў, што там патрэбна меліярацыя, там падсеў штучных угнаенняў і г. д. Эфект быў-бы вялікі, а аўтарытэт настаўніка яшчэ павялічыўся-б, ён стаў-бы бліжэй жыхароў.

Паўстае толькі пытанне, дзе гэты настаўнік мае атрымаць грунтоўныя веды аб сельскай гаспадарцы? Ізноў здаецца, што да праграмаў навучання біялогіі, геаграфіі і другіх прадметаў у педагагічных ліцэях, а асабліва, у настаўніцкіх студыях трэба ўвесці сельскагаспадарчыя дысцыпліны, хоцьбы падобныя, толькі ў значна шырэйшым размеры, як у пачатковай школе. У апошнія гады знайшлося месца на ўключэнне ў план навучання (як-жа патрэбных!) артыстычных прадметаў, музыкі, спеву, рысункаў і г. д. — дык трэба знайсці гадзіны і на сельскагаспадарчую адукацыю настаўнікаў.

Можа за працу ў галіне падняцца агракультуры грамадскасць таксама скажа нам вялікае дзякуй.

В. ЮЗВЮК
Беласток
Настаўніцкая студыя

што бачыў па дарозе ў лясах, якое мелі агульнае заданне і як выглядзяць яго таварышы. Рыгор умела махляваў, прыводзіў выдуманыя даныя, фармуляваў агульныя адказы. Так гутарылі з сабою каля двух гадзін, курачы адну за другою папяросы.

— Відаць, вы стомленыя? пасля некаторага маўчання спытаў Цвайль і ўстаў з фатэля. — Цяпер пойдзем адпачываць, а заўтра пагаворым сабе зноў.

Увайшоў ад'ютант і вывеў Рыгора. На адным з паваротаў калідора немец адчыніў цяжкія дзверы і запаліў святло. Быў гэта невялікі пакойчык з высокім закратаваным акном. Стаяў там невялікі ложак, стол і два крэслы. Фрыц замкнуў за Рыгорам цяжкія дзверы. Застаўся адзін у цесным пакойчыку. Аб уцёках не было што і думаць. Пагасіў агонь і лёг на ложак. Ад думак трашчала галава. — Што са мной зробяць? Расстраляюць, павесяць, замучаць на следстве?

— Але чаму-ж гэты фрыц так далікатна абыходзіцца са мною? Чаму? У думках ніяк не мог знайсці сабе на гэта адказ. Памалу заснуў.

Калі Рыгор у суправаджэнні немца выйшаў з пакоя маёра, Цвайль пачаў шпацыраваць па пушыстым дыване. Спыніўся ля вялікай карты і пачаў на ёй пальцам штосьці планаваць, штосьці ў гэты момант вырашалася ў яго думках.

На другі дзень, так перад абедам, у пакой, дзе сядзеў Рыгор, увайшоў ад'ютант маёра і моўчкі павёў яго ў кабінет Цвайля, які прывітаў яго так сама ветліва, як і ўчора.

Папытаў, як спалася; ці добра паснедаў; як сябе адчувае. Пачаставаў папяросаю. Потым у пакой увайшоў нейкі цывільны чалавек. Прывітаўся з Цвайлям, нешта пагаварылі па-нямецку і паселі насупраць Рыгора.

Цывіль пераглядзеў пададзеныя Цвайлям паперы і чыста па-руску пачаў распытваць Рыгора. Цікавіла яго сітуацыя ў Маскве; дэталі аб Беларускім Штабе партызанскага руху; аб абучэнні, дэсанце і г. д. Найбольш распытвалі наконт атрыманых дэсантчыкамі задач на тэрыторыі Бельшчыны і дзе маглі падзецца Валодзя, Мішка і Васька. Рыгор махляваў, як мог.

Пасля гэтай размовы ад'ютант адвёў Рыгора ў яго пакойчык.

Маёр Цвайль і другі гітлеравец меркавалі над адказамі Рыгора.

— На маю думку — гаварыў Цвайль — яго можна завербаваць. Маю для яго алібі. Калі згодзіцца на супрацоўніцтва, тады вернем яму ўсе яго рэчы ўключна да зброі, перакінем машынай недзе пад Пружаны і няхай прабіраецца ў штаб «Капусты». Будзе мець добрае апраўданне, што падчас сутычкі разагналі іх ва ўсе бакі і не ведаючы Бельшчыны, паблудзіў крыху па пушчы і пастанавіў вяртацца ў штаб, каб тады праз радыёстанцыю наладзіць сувязь з трыма сваімі таварышамі, што засталіся недзе на Бельшчыне. Тут не будзе ніякіх заўваг.

Цывіль з захапленнем глядзеў на Цвайля.

— Ну добра, — азваўся — але як будзем з ім кантактавацца, прымаць інфармацыі?

— У некалькіх мейсцах абмяркую з ім кантактныя скрынкі і калі-б вяртаўся на Бельск, пастараемся з ім сустрэцца. Зрэшты галоўнай задачай наконт якой пастараюся дамовіцца з ім, гэта будзе знішчэнне штаба, асабліва ліквідаванне самога «Капусты».

— А калі здрадзіць? — запытаў цывіль.

— Мой даражэнькі, гэта-ж вялікая ігра ў якой можна многа выйграць. А прайграць толькі аднаго. На аднаго бандыта было-б больш.

(Працяг у наступным нумары)

Хісако Нагата.

Фестывальныя вершы

ВІКТАР ШВЕД

Ніколі больш вайны

Завецца звычайна: Хісако Нагата,
З Японіі родам, год дваццаць адзін
Яна дэлегат на маскоўскае свята
Як многія іншыя з розных краін.

Аднак не такая Нагата Хісако
Як сотні сяброўак яе і сяброў,
Таму, што страшэнны ёй лёс Нагасакі
Дагэтуль аставіў шмат цяжкіх слядоў.

З агня яе вынеслі ледзьве жывую,
Ад згубных праменняў ёй голас прапаў
Бацькоў яе родных, сястрычку малую
У хвіліну злачынную атам забраў.

Таму яна міру бароніць заўзята,
За мір усе сілы гатова аддаць.
Яе кліч магутны: хай будзе пракляты,
На мір хто асмеліцца руку падняць

Хоць ціха гаворыць Нагата Хісако,
Яе словы сёння ўсюды чутны:
Ніколі больш гібельных дзён Нагасакі,
Ніколі больш атамных бомб і вайны!

Дзіцятка хоча жыць у шчасці

Мне не забыць ніколі той хвіліны
Як сустракаў гасцей у Маскве народ,
Мне не забыць ніколі той дзяўчыны
Якой было мо' зроду трэці год.

Дзіцятка на руках трымала маці,
Калі з аўтобуса яго я прывітаў
Ад гэтага маленькага дзіцяці
На памятку паштоўку атрымаў.

Паштоўку падало дзіцятка смела
І так хацела нешта мне сказаць...
Аднак малютка толькі ўжо паспела
На развітанне ручкай памахаць.

І гэтым прызнаюся ўсхвалявала
Мяне дзіця маленькае да слёз.
Як зваць дзіця — уведаць не папала,
Аўтобус нас нажаль далей павёз...

Дагэтуль мне стаіць перад вачыма
Дзіця з паштоўкай, з позіркам жывым.
І думаю ці гэта ёсць магчыма
Каб калі - небудзь мне сустрэцца з ім.

Хацелася-б каб крошачка малая
Магла сабе цяпер ўжо ўявіць,
Што, хто дзіцятка ад душы кахае,
Той яго шчасце будзе бараніць.

ВІКТАР ШВЕД

Варшава, 1957 год

ПЕРПЕТУМ-МОБІЛЕ

Янка Спіжэўскі

Год таму назад, зімою, прабываючы ў камандзіроўцы заехаў я ў Меляшкоўцы (Сакольскі павет) і даведаўся, што жыве там нейкі вынаходца, працуючы над пабудовай машыны, якая вечна працавала-б.

Вядома, кожнага зацікавіў-бы такі выпадак, не толькі журналістаў.

Паказалі мне хату ў якой жыве «Спічок» — так празываюць Янку Спіжэўскага (зрэшты ў вёсцы амаль кожны чалавек мае сваё яшчэ другое прозвішча, якое да яго прыстала не вядома чаму, а за якое пераважна зусім не абражаецца).

Адчыняю дзверы ў хату, а тут зараўла карова, забляялі авечкі. На бярлозе, накрыўшыся кашуляй і сукманам ляжаў Спічок. Снежань — марозна, пытаю чаму не напаліў і не лёг на хлябовую печ, як гэта звычайна на вёсцы бывае, бо-ж такі гной і былла не вельмі грэюць. Спічок паказаў, што печ... абвалілася. Потым яшчэ расказаў, што стадолу і хлеў прадаў на свае «перпетум - мобіле». Жонка не магла гэтага ўсяго сцярпець, уцякла з дзяцьмі на «Захад». Але нельга было вытрываць ад смуроду ў хаце і дзеля таго я папрасіў яго і выйшлі мы надвор, дзе ён пачаў расказваць свае вынаходствы.

А потым заверыўшы ў мае найлепшыя інтэнцыі, што я не прыйшоў красці яму яго таямніцу, адчыніў камору і паказаў велізарную машыну з драўлянымі і жалезнымі трыбамі, коламі, збудаваную больш - менш на падоб'е невялікага вятрака, але калі я больш падрабязна пачаў разглядаць і распытваць пра некаторыя дэталі — тады бразнуў са злосцю дзвярыма і сказаў, што як усё будзе гатова, тады мяне першага папросіць і пакажа, што ён, Спічок першы ў свеце гэта зрабіў. Але цяпер, пакуль што гэта немагчыма, бо «цяперашнія рамеснікі ні к чорту і кепска яму ў Саколцы зрабілі нейкія дэталі».

Потым зусім перастаў размаўляць, бо я паказаўся яму надта цікавы і не злюбіў яшчэ больш, калі я запрапанаваў, каб ён лепш пачаў будаваць... цагельню.

Некалькі дзён таму назад, праязджаючы праз Меляшкоўцы, прыпомніў я сабе Спічка і яго «перпетум - мобіле». Два разы пераехаў вёску і ніяк не мог пазнаць яго хаты, аж потым збегліся дзеці звабленыя гулам матацыкла і расказалі мне, што... і хату «Спічок» прадаў, а жыве цяпер у гэтым шалашы, як «цыган пад бараноюю» — але будуе цагельню.

Навокал ляжаць заросшыя крапівой жалезныя колы і іншыя прылады знаёмай мне ўжо машыны. Шалаш кругом дзіравы, амаль без даху. Гэтак стаю і думаю ажно тут надыходзіць мучанік і фанатык «перпетум - мобіле» Янка Спіжэўскі — «Спічок». Гадоў 60 чалавек, выглядаў моцна старым і стурбочаным. Прадаў хату, бо хацеў купіць цэглу, каб пабудаваць двухпавярховы дом (такая вышыня яму патрэбная для доследаў...!).

Над «вечнай машынай» «Спічок» працуе 50 гадоў — цэлае сваё жыццё. Як меў 10 гадоў, маці яго заперла малоць жыта ў жорнах. Тады малы Янка зрабіў вятрак, пры дапамозе якога круціліся жорны. Гэты вятрак маці раскінула, бо як свет светам, усе людзі жорна рукамі круцілі, а не чортавай сілай.

Але з таго часу Янка не меў спакою. Задумаў зрабіць такую машыну, якая сама будзе вечна круціцца і круціцца.

Стаў прадаваць усё, што мог. Такім чынам страціў сям'ю, гаспадарку і зрушыў усё сваё жыццё, зрабіўся дзіваком, які ўжо 50 год думае над «вечнай машынай», не ведаючы, што правы прыроды з'яўляюцца непарушальнымі.

Дзіўна што ў Беластоку ці Патэнтным Бюро ў Варшаве людзі не стараліся адцягнуць Спіжэўскага ад недарэчнасці, а сказалі яму, што дадуць патэнт на гэту «машыну» і толькі ён ва ўсім свеце будзе мець выключнае права на яе вытворчасць.

Гэты іх нясмачны жарт, каштаваў Спіжэўскага не толькі хату, але і цагельню, якую аднак пачаў будаваць і не даконуць.

— Цагельню будзе круціць вечны матор і ад гэтага мне пачынаць — сказаў «Спічок» на адходным. Ніхто на свеце гэтага не выдумаў, а я гэтую таямніцу ведаю і машыну пабудую, толькі, што... у Саколцы цяпер майстры ні к чорту...

І. РЫБІНСКІ
Фота аўтара.

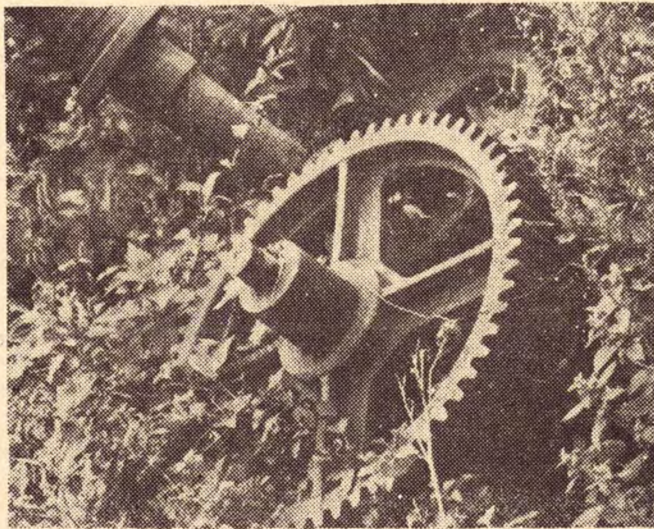

На панадворку поўна паракід ных у пустазеллі, нейніх таемных колаў, трыбаў і іншых прыладаў.

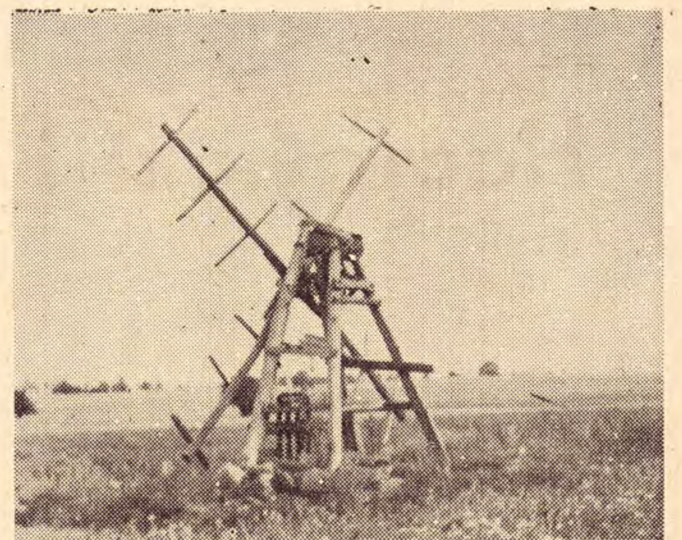

Вятрак спаткаўся з такім самым лёсам, як і цагельня. Спіжэўскі ў далейшым яшчэ верыць у перпетум мобіле, але пакуль што, перастаў далей будаваць задуманую машыну.

Парады гаспадарам

Уборка і перахоўванне высадак буракоў

Высадкі буракоў збіраем з поля позняй восенню, так каб толькі не прымерзлі.

Пры капанні высадак нельга страсаць зямлі з карэнняў. Не браць на высадкі буракоў пакалечаных і нефарэмных на прыклад формы вілаватай. Лісцё абрэзваем на высадках не ніжэй як 2 см над галоўкай. Некалі капцуем высадкі разам з лісцём. Тады ўкладаем высадкі карэннямі ў сярэдзіну копца, а лісцём на верх. Між канцамі карэнні засыпаем зямлёю. Верх копца пакідаем не прыкрыты, каб лісцё звяла і высадкі не сагрэліся.

Калі тэмпература ў копцы зраўняецца з тэмпературай паветра копец акрываем саломай грубіні 20—30 см і потым зямлёю на 30 см. Верх копца засыпаем мякінай. Копец акрыты ў гэтакі спосаб забяспечвае высадкі ад прымярзання нават пры марозе да — 20°С. Тэмпературу ў сярэдзіне копца якую ўтрымоўваем у граніцах 1—8°С рэгулюем грубшым або меншым слоем мякіны, якою прыкрываем верх копца.

Калі зіма лёгкая можам зусім скінуць мякіну з копца, а калі зіма марозная, верх копца прыкрываем нават конскім гноем.

Каб лепей забяспечыць высадкі перад прымярзанием адзін канец копца павінен быць адвернены на поўдзень, а другі на поўнач.

Інж. В. МІРОН

С. БАРШЧЭЎСКІ

Вясельная гуска

Агата выпадкова даведалася, што яе сын, Васька — жэніцца.

Сусед прыехаўшы з горада сказаў Агаце, што хтосьці яму гаварыў аб гэтым.

Агату адразу нешта шчокнула ў грудзі.

— Чаму-ж ён мяне не павядоміў — раздумвала. — Я-ж яго маці, ён-жа ў мяне адзіны сын. Ці-ж мала я мела клопатаў, пакуль вывучыла яго на доктара?

Чаму-ж ён мяне не павядоміў аб жаніцьбе? — ніяк не магла зразумець Агата.

— Ну, вядома, — меркавала яна, — у яго цяпер і сваіх спраў няма, дзе-ж яму памятаць пра мяне.. Падумаць толькі — доктар, ды яшчэ ў горадзе, гэта-ж не хаханькі. Як шкада, што я аб гэтым уперад не даведалася. Я-ж як след падрыхтавалася-б да гэтага вяселля. Калі-б спатрэбілася, то і кароўку прадала-б, нейк і без яе ўжо дажыла-б, не доўга засталося, а сыну дапамагла-б. А цяпер, як-жа я падрыхтуюся, усяго два дні да вяселля, а калі адлічыць дзень на дарогу — дык і зусім няма ўжо часу.

— Што-ж тут узяць з сабою? — думала Агата.

— Мо'-б гуску? Яна не худая, нябось, добра адкарміла, якраз на вяселле падыдзе.

Так і зрабіла. Апоўначы была гатова. Закінуўшы за плечы клумачак, з якога разыходзіўся прыемны пах печанай гускі, ды ўзяўшы ў рукі кіёчак, Агата борздзенька накіравалася ў горад. Сонца спускалася з поўдня, калі Агата, ледзь цягнучы стомленыя ногі, падыйшла к кватэры сына. Няўпэўнена націснула клямку. Дзверы былі замкнёны. З памяшкання даносіўся гул вясёлых галасоў песні.

Агата пастукала ў дзверы. Нічога. Счакаўшы некалькі хвілін яна пастукала мацней. Пачуліся крокі, нехта ішоў. У Агаты нейк заныла і моцна застукала сэрца.

Дзверы прыадчыніліся і Агата ўбачыла расчырванелы твар свайго любімага сына. Яна хацела ўжо кінуцца яму на шыю, прытуліцца, павіншаваць яго з жаніцьбай, але твар сына раптоўна пахаладзеў, зрабіўся нейкім чужым і гэта ахаладзіла матчыныя пачуцці. Яна стаяла ў нерашучасці, нейк згорбленая, патухшая і не ведала што рабіць.

— А, гэта ты маці — расчаравана прамовіў сын. — І хацелася табе ісці такую далеч — зганіў.

— Ну, заходзь у кухню, калі ўжо прышла, толькі пацішу, бач у мяне госці — растлумачыў.

— Чула, чула, — адказала Агата. — Таму я і прышла. Вось і гусачку табе прынясла — прыдасца, тоўсценькая, — зашаптала яна скідаючы клумак.

— Што кажаш, гуску? — перапытаў сын.

— Ага, гуску — адказала Агата, — на больш не было часу. Каб быў паведаміў, то і кароўку пра...

— Ну, добра ўжо, — перабіў сын, — давай яе вось на гэтую талерку, а сама распранайся, адпачывай.

Сын выйшаў у пакой. Агата са ўздыхам прысела на беражок кухоннай табурэтачкі.

— Ах, ты ашуканец, бач ты яго, нават печаную гуску мае. А маўчыць быццам вады ў рот набраўшы. Ну давай яе сюды, давай, давай! — пачуліся галасы з пакоя.

— Ну і гусачка, аж у роце расплываецца, вось гэта дык сюрпрыз — чуліся далей галасы захаплення.

— Аднак прызнайся, адкуль ты яе ўзяў — пытаў нехта грубым голасам.

— Ды што там, ці варта пра нейкую гуску гаварыць? — адказаў сын.

— А ўсё-ж такі адкуль ты яе ўзяў, учора-ж не было яе, — дамагаўся грубы голас.

— Ды што там, знаёмы прынёс і ўсё. Ну выпем пад гэтую гуску — прапанаваў сын.

— Чаму-ж ён не скажа, што гэта я, маці, прынясла гэтую гуску — думала Агата. Яна не вытрымала, ды адчыніўшы дзверы ў пакой адазвалася:

— Гэта-ж я, сынку, адмыслова на тваё вяселле падрыхтавала гэтую гуску, ці-ж ты аб гэтым не ведаеш?

Прысутныя прыціхлі. Позіркі іх накіраваліся на Агату.

Сын пачырванеўшы, устыдліва апусціў вочы.

— Хто гэта Вацусь? — спытала нейкая маладзенькая, гарадскога выгляду прыгажуня, сядзеўшая побач Агацінага сына.

— Мабыць нявестка? — падумала Агата.

Сын пабялеўшы ад нечаканасці, устаў з-за стала і нічога не адказваючы, выйшаў у кухню.

— Ведаеш што, — звярнуўся ён дрыжачым ад злосці голасам да маці, — лепш ты вазьмі ў талерачку вось гэтых пернікаў і ідзі сабе ў гародчык, пад хату. Там пасядзіш, адпачынеш, бо ў кухні горача, ды і госці шумяць — не дадуць табе спакою.

— Як-жа так — паспрабавала запярэчыць маці, я-ж хачу...

— Ну добра, добра — перабіў ёй сын, утыкаючы ў рукі талерку з пернікамі і папіхаючы да дзвярэй, — ідзі, ідзі, там адпачнеш.

За анямеўшай ад нечаканасці Агатай зачыніліся дзверы.

Яна стаяла пад імі з выцягнутай рукой, у якой была талерка з салодкімі пернікамі. Зусім не хацелася ёй есці.

— І чаго-ж ён так зазлаваў на мяне? — раздумвала Агата.

Яе згорбленыя плечы яшчэ больш выгнуліся і задрыжэлі.

Яна моцна прытулілася да халоднай сцяны. Па старэчых, зморшчаных шчоках пацяклі пякучыя, матчыны слёзы.

Студэнты пішуць

Экскурсія студэнтаў Варшаўскага універсітэта на БССР

Студэнты Кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце ўжо адбылі дзве экскурсіі. Першую ў чэрвені 1957 г. па запісу дыялектаў, а другую ў верасні гэтага-ж года. У верасні адбылася экскурсія ў Беларускую ССР у каторай удзельнічала 22 студэнтаў, у тым ліку 3 з першага курса.

Экскурсія гэтая адбылася ад 17. IX. — 25. IX. 57 г. Многа чаго цікавага студэнты ўгледзелі ў братняй краіне.

Дужа часу прысвечана было на агледжанне Мінска і сустрэчы беларускіх і польскіх студэнтаў. Вельмі цікава было агледзець аўтамабільны завод, які выпускае грузавыя машыны. Вялікае ўражанне на нас выклікаў выраб 25 і 45 тановых аўтамабіляў.

Пабывалі мы таксама ў тэатры. Наведалі радзіму польскага паэта А. Міцкевіча — Навагрудак, дзе агледзелі музей паэта.

Пасля паехалі мы ў Гомель, наведалі Гомсельмаш, запазналіся з жыццём студэнтаў і іх працай, а потым 29. IX. 57 г. адбыўся вечар сустрэчы студэнтаў нашых з студэнтамі і рабочымі Гомеля. Калі група «палякаў» як нас там называлі мелася ехаць у Мінск — моладзь гомельская дружна праводзіла нас.

Хачу яшчэ ўспомніць, што падчас сваёй пабыўкі ў БССР наведалі мы калгас імя Сталіна, гутарылі з калгаснікамі аглядалі багацтва цэлага калгаса.

Запазнана нас з працай калгаснікаў, з іх культурным жыццём. Калгас мае 2.700 га зямлі ў тым ліку 247 га садоў, штогод 5.000.000 рублёў даходаў. Есць 2 клубы, 2 бібліятэкі, 2 сярэднія школы, 2 сямігадовыя, 14 сваіх самаходаў, свае ўласныя сеялкі, трактары і г. д.

Вельмі прыемна і цікава было ўсё аглядаць, удзельнічаць у сустрэчах са студэнтамі і рабочымі. У апошні вечар адбылося развітанне ў клубе БДУ ў Мінску. Кожны з нас атрымаў падарак у постаці кніжак.

М. ХІЛІМАНЮК
(студэнт)

Інвалідскі кааператыў у Беластоку згрупоўвае каля сотні людзей якія страцілі зрок. Працуюць яны пры вырабе шчотак, трыкатажнай вытворчасці, пры замацаваннях бутэляк да піва і ліманаду.

Музычны гурток інвалідаў пад кіраўніцтвам Белінскага (першы справа) падчас адпачынку вучыцца іграць.
Фото — І. РЫБІНСКІ

Гуркі і тэлефон

Вельмі часта пішуць і гавораць усюды аб ПГР-ах, — або іх хваляць, або ганяць, але працаўнікі ПГР — Гарбасы II, Галдапскі павет, хочуць што - нешта напісаць аб работніках з горада.

У жнівені прыехалі да нас электраманцёры, каб правесці тэлефонную лінію і залажыць тэлефон нашай гаспадарцы. Трэба сказаць, што працавалі яны добра не толькі ўдзень, але нават ноччу. Удзень выконвалі свае службовыя абавязкі, а ноччу асабістыя — наведалі ўсе гарады, асабліва там, дзе былі гуркі.

Але гэта ўжо прайшло і людзі аб гэтым забылі, а тэлефона як не было так і няма. Лінія праведзеная, але няма апарата.

Здаецца, што ў Польшчы тэлефонных апаратаў не бракуе, толькі мусіць «паважаным» электраманцёрам засмакавалі гуркі нашы і надумалі пачакаць пакуль нарастуць новыя, свежыя, зялёныя гуркі, а тады прыдуць закладаць апарат. Просім не чакаць на гэта.

Штоправда наша мясцовасць прыгожая, але за тое свет забіты дошкамі.

У ФЦ
ПГР Гарбасы
Галдапскі павет

Што маю рабіць

Можа ліст мой будзе з памылкамі, бо першы раз пішу па-беларуску. Я навучыўся чытаць і пісаць з свайго часопіса «Ніва», які чытаю ад першага нумара.

Дарагая рэдакцыя! Прайшло ўжо год, як ты мне нарадзіла вучыцца ў Карэспандэнцыйным Тэхнікуме сельскай гаспадаркі ў Беластоку.

Я ўжо адзін год двухгадовай школы скончыў і цяпер вучуся далей.

Апрача некалькіх нас сыноў сялян, вучацца працаўнікі сельскагаспадарчых устаноў. Гэтыя людзі атрымоўваюць зварот грошы за праезд да школы і дыеты.

Мы плацім за ўсё і нам ніхто грошы не звяртае.

Я хацеў-бы запытаць Цябе «Ніва», ці нам гаспадарам не магла-б дзяржава даць палёгку ў падатках. Самі ведаеце што цяжка плаціць падатак, купляць кніжкі да навукі і білеты за праезд і г. д.

Калі не паменшаюць падатку, то пакіну вучыцца.

СЦЯПАН КАЛІШУК
Малінпікі
Бельскі павет.

Ад рэдакцыі: Паважаны Чытач! Нажаль дзяржава не прадбачыла такіх выпадкаў і вучням бацькоў, якія маюць гаспадарку не дае палёгкі ў падатках. Калі сапраўды ў Вас цяжкае становішча звярніцеся да вашай Грамадскай рады з просьбай, каб Вам паменшылі падатак.

Адносна Вашай вучобы радзім школы не пакідаць. Вучыцца трэба. Навука вельмі патрэбная сялянам на гаспадарцы. Калі добра будзеце вы вучыць агратэхніку — пераканаецеся колькі ў вашай гаспадарцы можна дадаткова атрымаць прадуктаў. Грошы, якія аддаеце на навуку хутка вам вернуцца, калі будзеце побач навукі ўводзіць новую агратэхніку ў вашай гаспадарцы. А гэта ўжо можаце рабіць.

Жадаем Вам поспехаў у навуцы.

Ці дачакаемся

У нашай вёсцы ёсць бібліятэка, але кніжкі і сталы з крэсламі ўжо больш як 5 месяцаў чакаюць на чытачоў у хаце - чытальні. Чакае таксама гр. І. Багнюк, у якога нанялі пакой на бібліятэку і Надзя Салавей—бібліятэкарша; гэтыя двое чакаюць на грошы, належныя ім за абслугоўванне, але моладзь з Рудні чакае на кніжкі.

Надзя Салавей кажа, што не мае распараджэння пазычаць кніжкі. Цікава, колькі чакаюць на гэтае распараджэнне, пяць месяцаў ці цэлы год?

А можа тыя, што выдаюць распараджэнні не ведаюць, што нам на вёсцы асвета патрэбна.

Дарагая «Ніва» прашу моцна, прышлі нам такога чалавека, каторы-б нарэшце даў распараджэнне выдаваць кіжкі; адкрыў нам сваім словам у газеце нашу бібліятэку. Лічым толькі на тваю дапамогу.

Л. І.
Рудня

Пагоня за грашыма

З невялікага мястэчка Боцькі ў вёску Быстры (Бельскі павет) даволі часта прыязджае рухомае кіно. Напрыклад, 18. X. г. г. у Быстрах дэманстраваўся фільм *«Нас удваіх»*. Добры гэта фільм, але не вельмі добра было глядзець, таму, што на гэтым фільме было многа школьнай моладзі — пачынаючы ад першага класа!

У фільме ёсць многа момантаў на якіх не павінны глядзець дзеці. Чаму каса кіно прадала дзецям білеты? Культура культурай, але трэба ведаць якуюсь меру. Паважаныя таварышы з кіно — Боцькі, не рабіце другі раз такога глупства!

СЯБРА
Бельскі павет

Падумайце і аб мятле

Правілы проціпажарнай аховы абавязваюць кожнага — і тым больш такую афіцыяльную ўстанову, як ГС — Мілейчыцы (Семятыцкі павет). Але, відаць, забылі аб гэтым яго правіцелі, бо адзіная доўгая мятла (якую пакуль што яшчэ ніхто сабе не прысвоіў) служыць добрай «разрыўкай» для мілейчыцкіх кавалераў. Вечарам, 5. X. г. г. яны так разгуляліся, што чуць не пакрыўдзілі гэтай мятлою аднаго са сваіх супольнікаў.

Мятла не мятла, але ГС павінен нарэшце зацікавіцца проціпажарнымі прыладамі. (ся)

Справа накіравана ў суд

У 35 (79) нумары «Нівы» змешчана была нататка аб хуліганах — Аляксандру і Уладыславу Пэчыках, А. Турку, Л. Лісе, якія нарабілі шмат школы грам. Юрцы Пэчыку.

Справай гэтай зацікавілася міліцыя ў Сідрах, але без рэзультату.

У сувязі з гэтым рэдакцыя выслала ліст ў Ваяводскую камендатуру ў выніку чаго атрымалі з Павятовай камендатуры з Саколкі паведамленне, што 26. VIII. 57 г. справу накіравана ў Павятовы суд у Саколцы для абмеркавання і пакарання хуліганаў. (з)

Ніва дапамагла

Гурток вясковых гаспадынь з вёскі Гарнова, (Семятыцкі павет) звяртаўся да нас з просьбай, каб дапамагчы ім дастаць цэмент на пабудову хлява і куратніка, аб чым мы пісалі ў адным з папярэдніх нумараў «Нівы».

Як паведамляе нас Павятовая рада нарадовая ў Семятычах — на нашу просьбу патрэбную колькасць цэменту гэты гурток атрымаў.

Парады нашага юрыста

Грам. Ю. з вёскі М. просіць адказаць: Ці важным з'яўляецца завяшчанне (тэстамент) састаўлены ў прысутнасці трох сведкаў, з якіх адзін волей спадкадаўцы спісаў, а ўсе падпісалі

Адказваем: на абшарах, якія да першай сусветнай вайны належалі да расійскай імперыі — да 1. 1. 1947 года абавязваў X том Зводу праваў, які прызнаваў важным завяшчанне спісанае праз асобу трэцюю ў прысутнасці двух сведкаў. Па гэтаму завяшчанне састаўленае да 1 студзеня 1947 года ёсць важным.

Новы закон, які абавязвае ад 1.1.1947 г. прадбачвыць завяшчанне напісанае і падпісанае асабіста праз спадкадаўцаў.

Завяшчанне можна таксама спісаць перад Старшынёй ГРН у прысутнасці двух сведкаў або перад натарыусам

Да гэтага часу здараюцца выпадкі, што сяляне не знаючы новага права састаўляюць завяшчанне па даўнейшаму, што ў выніку вядзе да ўневажнення завяшчання.

Завяшчанне спісанае праз асобу трэцюю ў прысутнасці двух сведкаў можа быць па водле абавязваючага права важным, калі адпавядае ўмовам завяшчання спецыяльнага (тэстамент асаблівы).

Умовамі, пры якіх далучаецца састаўленне завяшчання спецыяльнага, з'яўляюцца такія абставіны, як перарыў камунікацыі, эпідэмія, важныя падзеі, хвароба апраўдваючая магчымасць хуткай смерці.

Адказы рэдакцыі

К. К. — ДУБІНЫ. Ананімовых вершаў не друкуем.

Е. ЯНЦЭВІЧ — БЕЛЬСК. Справай аб якой Вы напісалі зоймемся.

Матрыманіяльны куток

МАЛАДЫ БЕЛАРУС. 21 год, сярэдняя адукацыя, з добрым характарам, пазнаёміцца з маладой беларускай у матрыманіяльных мэтах.

Прапановы дасылаць на адрас рэдакцыі «Ніва» з зазначэннем «Малады беларус».

БЕЛАРУС З-ПАД ОДРЫ. 29 гадоў, высокага росту, сінявокі, русавалосы, пазнаёміцца, у матрыманіяльных мэтах, з беларускай дзяўчынай да 30 гадоў, найахвятней вясковай, або такой, якая хацела-б жыць на вёсцы.

Сур'ёзныя прапановы прысылаць разам са здымкамі на адрас рэдакцыі «Нівы» пад «Пятрусь».

БЕЛАРУС 29 ГОД, з добрым характарам, высокі бландзін: — «жадаю пазнаёміцца ў матрыманіяльных мэтах з беларускай або украінкай да 27 год, якая захоча жыць на вёсцы.

Сур'ёзныя прапановы прысылаць на адрас рэдакцыі пад «Антось».

Арыентацыйныя цэны на рынку ў Беластоку на 21. X. 1957 г.

Саланіна	1 кг.	28—29 зл.
Сала	„	30 „
Смятана	1 літр	16—18 „
Бульба	100 кг.	80 „
Жыта	„	280 „
Авёс	„	290 „
Маладыя куры	1 шт.	30 „

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Adres redakcji: Białystok ul. Manifestu Lipcowego nr 25 tel. 25-89.

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedziba w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium

Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Zamówienia i wpłaty na prenumeratę pocztową przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje PKWZ „Ruch“ Warszawa

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ «Ruch» Warszawa

BZG Nr1 3.250 T-10

—Дык гэта-ж кастрычнік, а ў вас летнія тавары ў краме!
— Я палітыкай не цікаўлюся... (Шпількі)

Ногі

Калі мужчына глядзіць на жанчыну, найбольш звяртае ўвагу на яе ногі. І гэта ведае... кожны мужчына.

Няхай сабе жанчына будзе найпрыгажэйшая, няхай будзе самая разумная, але як толькі ногі ў яе падкачалі — ніводзен мужчына ёй гэтага не прабачыць.

Цяпер такая мода пайшла, што многія жанчыны падобныя мужчынам сталі, нагавіцы носяць. Гэта для некаторых жанчын вельмі выгадна.

Дзеля таго, калі ўжо справа да вяселля даходзіць — рэкамендуем мужчынам заглянуць пад нагавіцы, каб памылка не выйшла. А яшчэ лепш было-б выдаць дэкрэт забараняючы жанчынам насіць нагавіцы і такім чынам ашукваць мужчын.

Разгледзеўшы добра на ўсе бакі, пераканаецеся, што ў нашым жыцці вялікую ролю адыгрываюць іменна ногі.

Зайдзіце вечарам у растаран, колькі там людзей нагамі паркет «абшліфоўвае» Такі талент у нагах маюць. Днём гэтыя людзі ў розных установах сядзяць, як сонныя мухі. І віду не падаюць, што ў іх нагах такая энергія скоплена.

Бывае і так, што ногі прыносяць людзям няшчасце. Калі чалавек заліты ў дрызінушку выходзіць з піўной — ногі нясуць яго не туды, дзе трэба — замест дахаты, недзе зусім у іншае мейсца. Потым вялікія непрыемнасці з гэтага вынікаюць.

Калі п'яны працвярэзіцца — яму і ў галаву не прыдзе, што ўсяму вінаваты былі ногі. Зайздросная жонка як толькі нарвецца на саперніцу — крычыць: — «я табе ўсе кудлы выкудлачу, ногі паперабіваю». Гэтак і адстрашыць яе ад мужыка.

У нашай установе мужчыны ўжо па дзесяць гадоў на сваіх пасадах сядзяць, без авансаў, а нядаўна прышла маладая фінціклюшка (ў туфельках на высокіх абцасах, ногі накшталт перавернутай бутэлькі) і ўжо два разы аванс дастала, а цяпер у спадніцы разрэз зрабіла і да трэцяга рыхтуецца.

Як бачыце, дарагія чытачы, ногі — гэта самае асноўнае ў жыцці.

Я таксама мару сустрэць жанчыну з нагамі Марлены Дітрых, з бюстам Соф'і Лорэн і з тварам Аліцыі Бабройскай.

Зрэшты я не веру ў людское добрачынства.

Калі хто - небудзь і спаткае гэткую — то паспяшае сабе падлапаць, а мне нагу падставіць.

Дзядзька Лявонь

Вясковыя жарты

Беластоцкая тэлевізія

Хведар: — Ах Язэпку каб ты пабачыў, які я з Мінска тэлевізарчык прывёз... Ейбогу браток як люстэрачка — сам сябе ўбачыш. Кажу табе, глядзець ненаглядзецца!

Язэп: — Ой, Хведар і не маеш ты сораму лгаць мне ў вочы, ты думаеш, што я няведаю, што ў Беластоку няма тэлевізійнай станцыі? Раджу табе, браток, прадай яго і лепш купі сабе кабылу.

Хведар: — Я так і думаў зрабіць, але мая Паўліна і слухаць аб гэтым не хоча, і як-жа нам прадаць такую дарагую мэблю... Кажу табе браток, як у люстэрку відна, паглядзімо мы з Паўлінаю, палюбуемся і нам выдаецца, што ў Беластоку распачынаюць будову тэлевізійнай станцыі.

Язэп: — А я табе кажу, купі кабылу, то хутчэй жарабяці дачакаеш.

КОРАНЬ

Выйдзе ў людзі

— Паночку, што я маю рабіць з сваім сынам?
— Гэтакі няўдача: што не ступіць, то збрэша!
— Эт, няма чаго бедаваць! — Як падрасце, будзе рэдактарам газеты, або адвакатам.

У нас таксама

Жонка да мужа: Вось, чытала ўчора ў кніжцы, што ў Афрыцы дзікія плямёны пазнаюць сваіх жонак толькі па шлюбе. Якая некультурнасць.

Муж: Гм... не толькі ў Афрыцы; і ў нас — таксама.

КОРАНЬ

Кухмоўская балада

ЧАСТКА ПЕРШАЯ.

Сеў Цімох
На гарох,
Паганяў кабылку.
— Ну бяжы,
Не дрыжы,
Едзем на бутылку.

Воз скрыпіць,
Браскаціць —
Чуць не разаб'ецца.
— Няхай прэ,
Каб хутчэй
У гасподзе пагрэцца.

У сераду
Зпераду,
Каб пратакнуць глотку,
Усіх мінае,
Дападае —
Уезджае ў Нязбодку.

Ля дзвярэй
Стаў: — Аей! —
Замкнёна гасподка?
А Пальтон,
Як у звон:
— Скончылася водка!

Цімох у маць
Стаў ругаць:
— У мяне-ж ёсць «мелкі»,
Толькі радзь,
Азе дастаць
Бутэльку гарэлкі?!

А Пальтон:
— Пайшоў вон!
— Чалавек шалёны,
— Усюды-ж чуць,
Прадаюць —
Водку на талёны.

Як на злосць...
— А спірт ёсць?
— Толькі ў аптэках!
А Цімох:
— Я каб мог
Зрабіўся б калекай.

Што-ж пачаць?
Дзе-ж дастаць —
Парадзь мне Пальтонку.
А Пальтон:
— Будзем зноў
Гнаці самагонку.

(Працяг у наступным нумары)

Непрактычны

— Ну і бясстыднік мой нарачоны! Не маеш паняцця. Сярод ночы завёў мяне ў свой кавалерскі пакой.

— Вось мусіць каханню не было канца.

— Каб-жа-ж так, а то наадварот: сядзеў і маўчаў.

Абмен думкамі

— А хто-ж гэткія кішэні шые, як не бракароб!?...

— Памыляецёся — гэта спецыяльна прыдуманыя кішэні адпаведна вашым канторскім вымогам...

ЭПІГРАМЫ

П'ЮЦЬ НА ЗДАРОУЕ.

Бензіну — матор,
Гарэлку — шафёр.

ГАСПАДАРКА

Расце, развіваецца шпарка —
За межы сварка.

ПАДАРОЖАЛА ЗЯМЛЯ.

Як склясыфікавалі,
Дык і цану нагналі.

КОРАНЬ

САТЫРЫЧНЫ МУЗЕЙ

Экспанат 9

У мінулую нядзелю ў «Газеце Беластоцкай» паявіўся артыкул В. Беленскага, аб старым матросе Мартынюку, аб якім мы пісалі 15 верасня г. г. Няглядзячы на тое, што Мартынюк сам беларус і жыве ў чыста беларускай вёсцы — Новаберазова, В. Беленскі тэндэнцыйна фальшуе гэты факт.

В. БЕЛЕНСКІ

ГРЫМЛЮ

Грымлю, грымлю... абцасамі па бруку
І тэмы не магу здабыць.
Ажно пабачыў — у беларускім друку
«Аўрора» першым выстралам грыміць.
Падумаў: тэму вынайшлі такую,
Што мне ніколі не знайсці.
Вось ніваўцаў вазьму і разазлую,
Вось беларусаў выведу з «пуці».
Як мне дабіцца гэтага? Па - просту
Ґероя беларусам адбяру.
О, загрымлю-ж я проста з мосту
Сваім сабрацціям па пяру.
Праехаў я па Гайнаўскім павеце,
І ўсюды беларуску мову чуў.
Няўжо-ж-то беларусы ёсць на свеце?
Аб гэтым слухаць не хачу!
— Не хочаш? — Не. Ура! Ура!
Пускаю я ў вас снарад.

Пераклаў
КРОПКА.

АГАФОН АБРОТКА БАЧЫЦЬ НОВУЮ ЭРУ

Словы — ВІНЦУК ГРАБОВІЧ
Рысункі — АГЛАЯ АРТЫСЕВІЧ

*Дзёрнуў місачку палюшкаў.
Сёў пагтухаці частушкаў.
Вушамі стрыжэ чоротка:
— Што гаворыць радыёкропка?!*

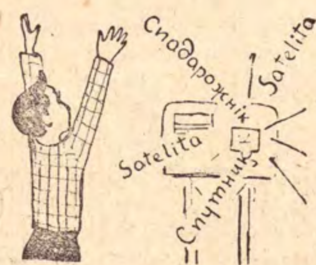

*[illegible] Агафон па — дзецкі:
— Хай жыве Саюз Совецкі!
Слава комуністам смелым!
[illegible] цэлым свеце закіпела...*

*Уся [illegible]мля ўвакола знае,
Хто як можа назірае,
Спадарожнік! Спадарожнік!
Ану-ж сюды завітае?*

*Бачу! Бачу праз ларнету
Спадарожніка Советаў.
Залацістай зоркай ззяе!
Эра Міру наступае.*

Чырвоная калініца увесь свет акрасіла...

Чырвоная калініца
Увесь свет акрасіла,
Бяздольна [illegible]ўчынанька
Увесь род аслязіла

Чырвоная калініца
На воду схілілась,
Журылася дзяўчыначка,
Ад роду адбілась...